Nr 249.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer; given Stockholms slott den 12 mars 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—16:o hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 12 mars 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler uppkomna frågor om understöd åt efterlevande till i det följande angivna, i statens tjänst anställda personer och anför därvid:

1:o.

Värmeingenjören hos arméförvaltningen Olof Natanael Bruhns änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Bruhn var född den 21 november 1873 och avled den 25 januari 1937;

att han var anställd hos arméns kasernbyggnadsnämnd från och med den 1 april 1911 till och med den 31 juli 1924, därvid han omhänderhade överkontrollen över värme-, sanitärtekniska och maskinella anläggningar vid nämndens byggnadsföretag m. m. samt från och med den 1 maj 1914 till

anställningens slut jämväl var ledare för den värme-, sanitärtekniska och maskinella avdelningen inom den med 1914 års ingång inom nämnden inrättade rit- och byggnadsbyrån;

att Bruhn från och med den 1 januari 1919 — under tiden intill den 31 juli 1924 jämsides med tjänstgöringen hos kasernbyggnadsnämnden — innehade anställning såsom chef för maskin- och värmebyrån vid arméförvaltningens fortifikationsdepartement, i vilken anställning han kvarstod intill sin död;

att Bruhn vid sidan av sitt arbete såsom chef för maskin- och värmebyrån under tiden 1 juli 1926—30 juni 1936 för dåvarande flygstyrelsens räkning — utan annan ersättning än reseersättning — uppgjort konstruktioner till samt kontrollerat och besiktigat flygvapnets nyanläggningar, avseende ång- och uppvärmningsteknik;

att han under hela sin anställning såsom chef för maskin- och värmebyrån, med undantag av de allra första åren, uppbar ett årligt arvode av 11,610 kronor jämte dyrtidstillägg enligt för befattningshavare vid nyreglerade verk stadgade grunder;

att han såsom dödsbodelägare efterlämnade änkan Emma Bruhn, född Nordholm, vilken är född den 25 juli 1876, samt två till myndig ålder komna döttrar;

att behållningen i boet efter Bruhn uppgick till omkring 14,800 kronor;

att änkefru Bruhn såsom sin enskilda egendom äger $^1/_6$ i en fastighet i Stockholm, vilken andel beräknas vid försäljning inbringa omkring 20,000 kronor utöver åvilande intecknad gäld, varjämte hon på grund av testamentariskt förordnande av en anförvant uppbär en årlig livränta å omkring 1,800 kronor;

att makarnas äldsta dotter, vilken enligt läkarintyg på grund av klenhet är och kommer att förbliva oförmögen till förvärvsarbete, är ogift och för sin försörjning beroende av änkefru Bruhn;

samt att makarnas yngsta dotter, som är gift, innehar anställning såsom e. o. kontorsbiträde i statens tjänst.

Arméförvaltningens fortifikationsstyrelse och *civila departement* hava i skrivelse den 3 december 1937 erinrat, att den av Bruhn hos arméförvaltningen innehavda arvodesbefattningen, vilken syntes fullt likvärdig med befattning i 30 lönegraden, icke varit förenad med pensionsrätt, ehuru beredande av dylik rätt varit ifrågasatt. I skrivelsen har hemställts om utverkande åt änkefru Bruhn av en årlig pension av 1,500 kronor, därvid tillika framhållits, bland annat, att änkefru Bruhn visserligen, såsom utredningen utvisade, ägde vissa tillgångar, men att då hon jämväl hade att försörja en dotter, den årliga inkomsten likväl finge anses otillräcklig.

Statskontoret har likaledes tillstyrkt pension åt änkefru Bruhn och därvid framhållit, att i samband med framläggande vid 1929 och 1930 års riksdagar av förslag i fråga om viss omorganisation av arméförvaltningen även föreslagits, att i stället för den av Bruhn innehavda arvodesbefattningen skulle å arméförvaltningens stat uppföras en ordinarie befattning i löne-

graden B 30 för en chef å fortifikationsdepartementets maskin- och värmebyrå. Såsom framginge av sistnämnda års riksdags skrivelse nr 4 punkt 4:o hade emellertid riksdagen ansett, att i avbidan på avgörandet av frågan om försvarets centrala ledning några åtgärder icke borde vidtagas i fråga om ändring av arméförvaltningens organisation. Riksdagen hade emellertid uttalat, att, då åtminstone en del av personalen i arméförvaltningen genom ett ytterligare uppskov med frågan om ämbetsverkets organisation komme i en ogynnsam ställning i ekonomiskt hänseende, riksdagen ville förorda, att de tjänstemän, som på förordnande uppehölle sådana tjänster, vilka enligt vad Kungl. Maj:t föreslagit skulle komma att tillsättas med ordinarie innehavare, eller i succession efter å dylika tjänster förordnade befattningshavare, skulle erhålla avlöning efter samma grunder, som gällde för befattningshavare på extra stat i motsvarande lönegrad, samt att framdeles ersättning skulle beredas dem för de retroaktivavgifter för familjepension, som belöpte å tiden efter den 1 juli 1930. I samband med 1936 års riksdags beslut angående försvarsväsendets ordnande hade emellertid icke till behandling upptagits frågan om ändring av värmeingenjörens avlönings- och anställningsförhållanden.

Beträffande storleken av pensionen åt änkefru Bruhn har statskontoret anfört, att ämbetsverket med hänsyn till änkefru Bruhns ekonomiska förhållanden ville föreslå, att pensionsbeloppet begränsades till 804 kronor för år.

Med avseende bland annat å vad de hörda ämbetsverken erinrat beträffande den av Bruhn innehavda befattningen anser jag i likhet med ämbetsverken, att änkefru Bruhn bör komma i åtnjutande av pension, och vill såsom i förevarande fall skäligt belopp föreslå 1,200 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

> att värmeingenjören hos arméförvaltningen Olof Natanael Bruhns änka Emma Bruhn, född Nordholm, må från och med den 1 februari 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,200 kronor.

2:o.

Konstruktören i marinförvaltningen Ernst Albert Hanssons änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hansson var född den 16 september 1875 och avled den 24 april 1937;

att han innehade anställning såsom ritare å ingenjördepartementet vid Stockholms örlogsvarv under tiden 15 oktober 1894—31 mars 1915 samt såsom ritare och konstruktör å marinförvaltningens ingenjöravdelning under tiden därefter intill sin död;

att hans sammanlagda anställningstid i statens tjänst således uppgick till omkring 42 år 6 månader;

att han sedan den 1 juli 1936 innehade ställning såsom extra ordinarie tjänsteman vid försvarsväsendet med avlöning enligt 18 lönegraden i den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet intagna löneplanen för extra ordinarie tjänstemän;

att Hansson vid sin död efterlämnade änkan Elin Alida Hansson, född Waldo, vilken är född den 7 september 1874;

samt att boupptecknigen efter Hansson utvisade en behållning av omkring 45,000 kronor.

Enär Hansson avlidit före ikraftträdandet den 1 juli 1937 av allmänna familjepensionsreglementet, är änkefru Hansson icke berättigad åtnjuta pension enligt bestämmelserna i detta reglemente.

Marinförvaltningen har under åberopande av Hanssons långvariga anställning i statens tjänst och under framhållande att Hansson avlidit allenast kort tid före allmänna familjepensionsreglementets ikraftträdande hemställt, att, därest behållningen i boet efter Hansson eller den omständigheten, att änkefru Hansson vore barnlös, icke ansåges lägga hinder i vägen härför, änkefru Hansson måtte tillerkännas den pension, som skulle hava utgått till henne, därest allmänna familjepensionsreglementet varit å henne tillämpligt.

Statskontoret har tillstyrkt utverkande av pension åt änkefru Hansson och därvid beträffande storleken av pensionen anfört, att ämbetsverket — med beaktande av den återhållsamhet, som plägat iakttagas i fall av liknande art, och med hänsyn till ställningen i boet efter Hansson — för sin del ville förorda, att pensionen bestämdes till ett årsbelopp av 700 kronor eller, efter avrundning uppåt för vinnande av delbarhet med tolv, 708 kronor.

Med hänsyn till vad i ärendet åberopats till stöd för förslaget om beredande av pension åt änkefru Hansson vill jag icke motsätta mig, att framställning i sådant syfte göres till riksdagen. I fråga om pensionsbeloppets storlek ansluter jag mig till statskontorets förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

> att konstruktören å marinförvaltningens ingenjöravdelning Ernst Albert Hanssons änka Elin Alida Hansson, född Waldo, må från och med den 1 maj 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 708 kronor.

3:o.

Mästaren Hjalmar Heliodorus Bäcks änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Bäck var född den 10 oktober 1878 och avled den 14 januari 1937;

att han innehade anställning vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karls-

borg, såsom arbetare under tiden 1 mars—31 oktober 1915, såsom arbetsförman under tiden 1 november 1915—30 juni 1936 samt såsom mästare under tiden därefter intill sin död;

att han i egenskap av mästare från och med den 1 juli 1936 innehade ställning såsom extra ordinarie tjänsteman med lön enligt 14 lönegraden i den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet intagna löneplanen för extra ordinarie tjänstemän;

att han vid sitt frånfälle efterlämnade änkan Ingeborg Sofia Bäck, född Flodman, vilken är född den 24 november 1881, samt två döttrar, av vilka den yngsta är född år 1917;

att bouppteckningen efter Bäck utvisade en behållning av omkring 13,200 kronor;

att änkefru Bäck icke torde vara i stånd att genom kroppsarbete förvärva sitt uppehälle;

samt att döttrarna icke kunna bidraga till sin moders försörjning.

Från och med den 1 juli 1936 ägde bestämmelserna i militära tjänstepensionsreglementet tillämpning å Bäck i hans egenskap av extra ordinarie tjänsteman, varemot Bäck, enär han avled före allmänna familjepensionsreglementets ikraftträdande den 1 juli 1937, icke blev underkastad sistnämnda reglemente. Icke heller jämlikt familjepensionsreglementet för arbetare äger änkefru Bäck rätt till pension. Därest Bäck emellertid kvarstått såsom arbetare intill sin död och sistnämnda familjepensionsreglemente vid dess ikraftträdande den 1 januari 1937 blivit tillämpligt å Bäck, hade hans änka blivit berättigad till pension enligt detta reglemente med belopp av 638 kronor.

Arméförvaltningens tyg- och *civila departement* hava hemställt om utverkande av pension åt änkefru Bäck enligt i familjepensionsreglementet för arbetare angivna grunder eller, på sätt nyss angivits, till belopp av 638 kronor för år.

Statskontoret har i avgivet utlåtande förklarat sig icke vilja göra erinran mot vad arméförvaltningens tyg- och civila departement i ärendet föreslagit.

Det synes mig skäligt, att änkefru Bäck kommer i åtnjutande av pension i enlighet med ämbetsverkens förslag, dock att pensionsbeloppet för vinnande av delbarhet med tolv bör jämkas till 636 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

> att mästaren vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg Hjalmar Heliodorus Bäcks änka Ingeborg Sofia Bäck, född Flodman, må från och med den 1 februari 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 636 kronor.

4:o.

Förre mästaren Vilhelm Oskar Gustafssons änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Gustafsson var född den 23 september 1871 och avled den 9 juli 1937;

att han innehade anställning vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori, såsom snickare under tiden 16 augusti 1915—30 juni 1919, såsom arbetsledare under tiden 1 juli 1919—30 juni 1936 och såsom mästare under tiden därefter intill utgången av september månad 1936, då han avgick med pension enligt militära tjänstepensionsreglementet till belopp av 1,500 kronor för år;

att han såsom mästare innehade ställning såsom extra ordinarie tjänsteman med lön enligt 14 lönegraden i den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet intagna löneplanen för extra ordinarie tjänstemän;

att han vid sitt frånfälle efterlämnade änkan Sofia Gustafsson, född Andersson, vilken är född den 10 december 1868, samt tre gifta barn, varav en son och två döttrar;

att bouppteckningen efter Gustafsson utvisade en behållning av omkring 8,700 kronor;

samt att barnen icke äro i sådana ekonomiska omständigheter, att de kunna nämnvärt bidraga till moderns försörjning.

Enär Gustafsson avgått ur tjänst före ikraftträdandet den 1 juli 1937 av allmänna familjepensionsreglementet, är änkefru Gustafsson icke berättigad åtnjuta pension enligt bestämmelserna i detta reglemente.

Änkefru Gustafsson har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Arméförvaltningens tyg- och *civila departement* hava tillstyrkt utverkande av pension åt änkefru Gustafsson till belopp av 720 kronor för år och därvid beträffande pensionens storlek anfört i huvudsak följande:

I betraktande av att Gustafsson avgått från sin befattning i statens tjänst, efter det att 1936 års riksdag genom antagande av allmänna familjepensionsreglementet medgivit familjepensionsrätt för extra ordinarie tjänstemän och då Gustafsson åtnjutit pension enligt militära tjänstepensionsreglementet, som beträffande icke-ordinarie befattningshavare trädde i kraft den 1 juli 1936, vill det synas, som om änkeunderstödet i förevarande fall borde bestämmas med utgångspunkt från i allmänna familjepensionsreglementet angivna pensionsunderlag och avpassas i relation till den Gustafsson tilldelade avkortade tjänstepensionen å 1,500 kronor.

Tjänstepensionsunderlaget för en e. o. befattning i 14 lönegraden utgör 2,640 kronor. Häremot svarar ett familjepensionsunderlag enligt allmänna familjepensionsreglementet å 1,260 kronor. Mot en avkortad tjänstepension å 1,500 kronor skulle alltså svara en familjepension å 1,500/2,640 × 1,260 kronor eller i avrundat tal 720 kronor.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt änkefru Gustafsson till belopp av 600 kronor för år, därvid statskontoret åberopat 1937 års riksdags beslut i fråga om pension till nämnda belopp åt förre e .o. tjänstemannen i 14 löne-

graden hos riksförsäkringsanstalten D. V. Gerlofssons änka (prop. nr 241, p. 6; bankoutsk. utl. nr 36, p. 7; riksd.skr. nr 179).

I likhet med myndigheterna förordar jag, att pension utverkas åt änkefru Gustafsson. Pensionen synes mig skäligen böra bestämmas till det av statskontoret föreslagna beloppet, 600 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

> att förre mästaren vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori Vilhelm Oskar Gustafssons änka Sofia Gustafsson, född Andersson, må från och med den 1 augusti 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 600 kronor.

5:o.

Mästaren Nils Axel Perssons änka och barn. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Persson var född den 29 januari 1897 och avled den 8 maj 1937;

att han innehade anställning vid Stockholms örlogsvarv sedan den 1 november 1931, därav från och med den 1 februari 1932 såsom mästare med lön enligt 14 lönegraden i den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära befattningshavare vid försvarsväsendet intagna löneplanen för extra ordinarie tjänstemän;

att han vid sitt frånfälle efterlämnade änkan Ida Persson, född Håkansson, vilken är född den 5 maj 1898, samt sönerna Nils Sture Ragnar, född den 17 september 1921, och Karl Einar Vilhelm, född den 16 september 1925;

samt att behållningen i boet efter Persson utgjorde omkring 2,800 kronor.

Enär Persson avlidit före ikraftträdandet den 1 juli 1937 av allmänna familjepensionsreglementet, äro hans efterlevande icke berättigade åtnjuta pension enligt bestämmelserna i detta reglemente.

Försvarets civila tjänstemannaförbund har hos Kungl. Maj:t anhållit, att pension enligt bestämmelserna i nyssnämnda reglemente måtte beredas Perssons efterlevande.

Marinförvaltningen har tillstyrkt den sålunda gjorda framställningen.

Statskontoret har ansett billighetsskäl tala för att genom framställning till riksdagen understöd av statsmedel utverkades åt Perssons efterlevande i form av pension åt änkan och uppfostringsbidrag åt barnen. Änkepensionen syntes böra bestämmas till förslagsvis 600 kronor för år. Beträffande storleken av uppfostringsbidraget ville statskontoret föreslå ett belopp av 180 kronor för år åt vartdera barnet.

Med biträdande av statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att mästaren vid Stockholms örlogsvarv Nils Axel Perssons änka Ida Persson, född Håkansson, och makarnas minderåriga barn Nils Sture Ragnar och Karl Einar Vilhelm må från och med den 1 juni 1937 från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära, änkan en årlig pension av 600 kronor under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, samt vartdera av barnen ett årligt uppfostringsbidrag å 180 kronor till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder.

6:o.

Arbetsförmannen av 1:a klass Johan Jonssons änka och barn. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Jonsson var född den 29 augusti 1875 och avled den 1 juni 1937;

att han innehade anställning vid Stockholms örlogsvarv, såsom arbetare under tiden 28 augusti 1901—30 september 1908 dock med avbrott för en tid av omkring 6 månader, såsom förman under tiden 1 oktober 1908—30 juni 1928, såsom arbetsförman av 2:a klass under tiden 1 juli 1928—30 juni 1936 samt såsom arbetsförman av 1:a klass under tiden därefter intill sin död;

att han i egenskap av arbetsförman av 2:a respektive 1:a klass åtnjöt lön enligt 10 respektive 12 lönegraden i den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet intagna löneplanen för extra ordinarie tjänstemän;

att han vid sitt frånfälle efterlämnade änkan Judit Katarina Jonsson, född Lundin, vilken är född den 9 februari 1889, samt förutom en son, född år 1917, tre minderåriga barn, nämligen Georg Sixten Ingvar, född den 6 februari 1923, Åke Vilhelm, född den 9 april 1924, och Rut Margareta, född den 21 maj 1926;

samt att boupptecknigen efter den avlidne utvisade en behållning av omkring 7,700 kronor.

Enär Jonsson avlidit före ikraftträdandet den 1 juli 1937 av allmänna familjepensionsreglementet, äro hans efterlevande icke berättigade åtnjuta pension enligt bestämmelserna i detta reglemente.

Försvarets civila tjänstemannaförbund har hos Kungl. Maj:t anhållit, att pension enligt bestämmelserna i nyssnämnda reglemente måtte beredas Jonssons efterlevande.

Marinförvaltningen har tillstyrkt den sålunda gjorda framställningen.

Statskontoret har ansett billighetsskäl tala för att genom framställning till riksdagen understöd av statsmedel utverkades åt Jonssons efterlevande i form av pension åt änkan och uppfostringsbidrag åt makarna Jonssons tre minderåriga barn. Änkepensionen syntes böra bestämmas till förslagsvis 600

kronor för år. Beträffande storleken av uppfostringsbidragen ville statskontoret föreslå ett belopp av 180 kronor för år åt vart och ett av barnen.

Med biträdande av statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att arbetsförmannen av 1:a klass vid Stockholms örlogsvarv Johan Jonssons änka Judit Katarina Jonsson, född Lundin, och makarnas minderåriga barn Georg Sixten Ingvar, Åke Vilhelm och Rut Margareta må från och med den 1 juli 1937 från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära, änkan en årlig pension av 600 kronor under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, samt vart och ett av barnen ett årligt uppfostringsbidrag å 180 kronor till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder.

7:o.

Extra länsbokhållaren Curt Gösta Wilhelm Rydéns änka och barn. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Rydén var född den 2 januari 1899 och avled den 4 februari 1937;

att han efter år 1926 avlagd juris kandidatexamen under tiden 1 januari 1927—15 januari 1930 tjänstgjorde i domsaga samt därunder förvaltade häradshövdingeämbete under sammanlagt 2 månader 20 dagar;

att han var anställd hos länsstyrelsen i Malmöhus län, såsom extra befattningshavare å landskansliet under tiden 8 november 1930—14 februari 1931 och 18 april—20 december 1931 och såsom extra länsbokhållare (e. o. tjänsteman i 19 lönegraden) å landskontoret under tiden därefter till sin död, under vilken sistnämnda anställning han innehade förordnanden å högre befattning tillhopa omkring 2 år 11 månader;

att han såsom närmaste anhöriga efterlämnade änkan Agnes Greta Laila Rydén, född Kullberg, vilken är född den 22 september 1898, samt barnen Eva Gunilla Elida, född den 19 januari 1933, och Ernst Åke Vilhelm, född den 15 juli 1934;

att boupptecknigen efter Rydén utvisar brist;

samt att änkefru Rydén innehar anställning med halvtidstjänstgöring hos systemaktiebolaget i Lund, för vilken anställning hon uppbär en lön av 87 kronor 50 öre för månad jämte dyrtidstillägg enligt för befattningshavare vid statens oreglerade verk gällande grunder.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har hemställt om utverkande av pension åt Rydéns efterlevande till belopp, motsvarande vad som skulle hava tillkommit dem, därest allmänna familjepensionsreglementet varit tillämpligt, och därvid anfört, bland annat, följande:

Rydén var en dugande tjänsteman och fullgjorde på ett synnerligen förtjänstfullt och plikttroget sätt honom av länsstyrelsen anförtrott arbete. Han skulle säkerligen, om icke döden kommit emellan, hava vunnit befordran.

Rydéns efterlevande hustru och barn befinna sig i en synnerligen prekär situation med hänsyn till den dåliga ekonomiska ställningen i dödsboet. Visserligen har änkan anställning med halvtidstjänstgöring, men ersättningen härför är ju mycket blygsam och torde icke tillnärmelsevis förslå till bestridande av familjens levnadskostnader. Ej heller synes hon hava möjlighet att utöka tjänstgöringen, enär barnens minderårighet torde nödvändiggöra hennes närvaro i hemmet större delen av dagen.

Statsverket har tidigare under likartade förhållanden medgivit efterlevande till e. o. befattningshavare understöd. Länsstyrelsen syftar härvid närmast på 1933 års riksdags beslut angående understöd åt extra länsnotarien E. E. V. Dahlströms änka och minderåriga barn (prop. nr 135, p. 3; bankoutsk. utl. nr 36, p. 6; riksd. skr. nr 273).

Statskontoret har i avgivet utlåtande anfört, att enär Rydéns efterlevande, därest dödsfallet inträffat efter ikraftträdandet den 1 juli 1937 av allmänna familjepensionsreglementet, varit berättigade att komma i åtnjutande av familjepension, och då dödsfallet inträffat efter det sagda pensionsreglemente godkänts av statsmakterna, ämbetsverket ansåge det motiverat, att understöd av statsmedel genom framställning till riksdagen utverkades åt såväl änkefru Rydén som makarnas minderåriga barn. Beträffande pensionen åt änkan syntes densamma skäligen böra bestämmas till 700 kronor för år eller efter vederbörlig avrundning 708 kronor. Såsom uppfostringsbidrag åt Rydéns minderåriga barn ville statskontoret föreslå ett årligt belopp av 240 kronor till ett vart av dem.

Med hänsyn till föreliggande omständigheter anser jag skäligt, att understöd beredes Rydéns efterlevande i form av såväl pension åt änkefru Rydén som uppfostringsbidrag åt barnen. Beträffande pensionens och uppfostringsbidragens storlek finner jag icke anledning framställa erinran mot det av statskontoret i sådant hänseende framlagda förslaget.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att extra länsbokhållaren Curt Gösta Wilhelm Rydéns änka Agnes Greta Laila Rydén, född Kullberg, och makarnas minderåriga barn Eva Gunilla Elida och Ernst Åke Vilhelm må från och med den 1 mars 1937 från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära, änkan en årlig pension av 708 kronor under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, samt vartdera av barnen ett årligt uppfostringsbidrag å 240 kronor till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder.

8:o.

Redogöraren hos statens arbetslöshetskommission Gösta Albin Annerfeldts barn. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Annerfeldt var född den 10 maj 1895 och avled den 9 juni 1937;

att han, som under tiden 8 februari 1915—31 oktober 1918 innehade fast

anställning vid Vendes artilleriregemente, var anställd vid södra Sveriges statsarbeten under tiden 15 augusti 1922—30 juni 1924 samt hos statens arbetslöshetskommission under tiden 5 mars—10 september 1925 och från ingången av år 1926 intill sin död;

att han under den tid, varunder han sålunda tjänstgjort vid södra Sveriges statsarbeten och hos arbetslöshetskommissionen, innehaft olika befattningar såsom platsledare, biträdande platsledare, redogörare m. m.;

att hans avlöningsförmåner från augusti 1932 utgjordes av kontant lön med 425 kronor i månaden jämte fri bostad och vedbrand;

att han vid sin död såsom dödsbodelägare efterlämnade änkan Hilda Charlotta Annerfeldt, född Mattsson, vilken är född den 7 januari 1890, samt döttrarna Göta Elna Boël, född den 2 februari 1919, Berta Sofia Hillevi, född den 9 januari 1921, Britta Andréa, född den 8 juni 1926, och Barbro Albina, född den 11 april 1937;

att den efter Annerfeldt upprättade boupptecknigen utvisade en behållning av omkring 370 kronor;

samt att änkefru Annerfeldt, som saknar egen förmögenhet, icke har annan inkomst än ersättning för två i hemmet mottagna inackorderingar och att icke något av barnen har arbetsinkomst.

Hos Kungl. Maj:t har *statens arbetslöshetskommission* anhållit om beredande av årligt understöd åt änkefru Annerfeldt och hennes barn.

Statskontoret har anfört, att då änkefru Annerfeldt uppnått en levnadsålder av allenast 48 år och icke, såvitt visats, vore för framtiden oförmögen att genom arbete försörja sig, statskontoret icke ansåge tillräckliga skäl föreligga att bereda henne pension av statsmedel. Med hänsyn till föreliggande omständigheter ville statskontoret däremot icke motsätta sig, att årligt uppfostringsbidrag utverkades för vart och ett av de tre yngsta barnen med ett belopp av förslagsvis 240 kronor.

Lika med statskontoret anser jag icke tillräckliga skäl föreligga att nu bereda änkefru Annerfeldt pension av statsmedel. Däremot tillstyrker jag, att årligt uppfostringsbidrag utverkas åt de tre yngsta barnen. Bidragen synas mig emellertid skäligen böra bestämmas till något högre belopp än statskontoret förordat, förslagsvis till 300 kronor för år.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

> att vart och ett av redogöraren hos statens arbetslöshetskommission Gösta Albin Annerfeldts och hans efterlämnade änka Hilda Charlotta Annerfeldts, född Mattsson, minderåriga barn Berta Sofia Hillevi, Britta Andréa och Barbro Albina må från och med den 1 juli 1937 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 300 kronor.

9:o.

F. d. intendenten vid naturhistoriska riksmuseet, professorn Johan Hjalmar Théels änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Théel var född den 14 juni 1848 och avled den 20 juli 1937;

att han förordnades till docent i zoologi vid Uppsala universitet den 12 maj 1875, till prosektor vid universitetets zoologisk-zootomiska institution den 15 maj 1883 och till e. o. professor i jämförande anatomi vid universitetet den 22 november 1889, i vilken sistnämnda egenskap han kvarstod intill utgången av augusti månad 1892;

att han under tiden från och med den 1 september 1892 till och med den 13 juni 1916, då han avgick med pension, innehade befattning såsom intendent vid naturhistoriska riksmuseets evertebratavdelning samt därjämte var förordnad såsom 1:e intendent för riksmuseets zoologiska samlingar under åren 1904—1907 och såsom 1:e intendent för riksmuseet under åren 1908—1912;

att han under tiden 11 maj 1892—31 december 1924 enligt av vetenskapsakademien meddelat uppdrag hade den närmaste vården och tillsynen över akademiens zoologiska station vid Kristineberg;

att han blev ledamot av vetenskapsakademien den 8 oktober 1884 samt var akademiens preses under åren 1902 och 1903 och dess vice sekreterare under åren 1905—1917;

att Théel enligt 1907 års reglemente för civilstatens änke- och pupillkassa ägt ingå såsom delägare i nämnda kassa med ingången av år 1908 men icke begagnat sig av denna möjlighet;

att han vid sin död efterlämnade allenast änkan Elisif Théel, född Roth, vilken är född den 27 februari 1872 och med vilken han ingått äktenskap år 1899;

att boupptecknigen efter Théel utvisade en behållning av omkring 12,500 kronor;

samt att änkefru Théel åtnjuter en livränta till belopp av 800 kronor för år.

Änkefru Théel har hos Kungl. Maj:t hemställt om vidtagande av åtgärder för beredande av pension åt henne. Därvid har hon, bland annat, framhållit, att orsaken till att hennes make icke ingått såsom delägare i civilstatens änke- och pupillkassa varit den betungande retroaktivavgift, som måst erläggas vid inträde i kassan.

Vetenskapsakademien har hemställt om utverkande av pension åt änkefru Théel till belopp, motsvarande vad som skulle hava utgått, därest Théel varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa.

Statskontoret har i avgivet utlåtande förklarat sig icke vilja motsätta sig beredande åt änkefru Théel av pension till belopp av 900 kronor för år och därvid anfört, bland annat, följande:

Av utredningen i ärendet framgår, att Théel enligt 1907 års reglemente för civilstatens änke- och pupillkassa ägt möjlighet att ingå såsom delägare i sagda kassa, varvid hans änka skulle hava kommit i åtnjutande av en pension, som, enligt vad statskontoret funnit, skulle med nu utgående tillägg

förutom dyrtidstillägg hava belöpt sig till 1,821 kronor 60 öre för år. Då emellertid Théel vid reglementets ikraftträdande den 1 januari 1908 uppnått en levnadsålder, som endast obetydligt understeg den för inträde i kassan föreskrivna maximiåldern, 60 år, skulle de retroaktivavgifter, som han vid anslutning till kassan haft att erlägga, kommit att uppgå till avsevärda belopp, såvitt statskontoret kan finna till icke mindre än 7,980 kronor att fördelas på två år.

Vid nu angivna förhållande och då riksdagen i åtskilliga tidigare fall beviljat pension åt änkor efter ordinarie befattningshavare, som på grund av inträdd ålder antingen icke alls eller ock endast mot erläggande av betungangande retroaktivavgifter kunnat vinna delaktighet i vederbörande änke- och pupillkassa, vill statskontoret icke motsätta sig, att pension utverkas åt Théels änka.

Vad beträffar pensionens storlek finner sig statskontoret böra föreslå ett belopp av 900 kronor, ungefärligen motsvarande hälften av det ovan angivna pensionsbelopp, som skulle utgått från civilstatens änke- och pupillkassa.

I likhet med vetenskapsakademien och statskontoret förordar jag, att pension utverkas åt änkefru Théel. Pensionsbeloppet synes mig skäligen böra bestämmas till 1,200 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

> att f. d. intendenten vid naturhistoriska riksmuseet, professorn Johan Hjalmar Théels änka Elisif Théel, född Roth, må från och med den 1 augusti 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,200 kronor.

10:o.

F. d. statskartografen Knut Victor Theodor Åbergs änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Åberg var född den 13 januari 1850 och avled den 9 januari 1937;

att han den 24 december 1878 erhöll anställning såsom extra kartograf vid rikets allmänna kartverk, den 6 december 1879 förordnades att vara kartograf å extra stat vid nämnda ämbetsverk, samt från och med den 1 januari 1913 erhöll fullmakt såsom statskartograf;

att han med utgången av april månad 1915, således efter en tjänstetid av mer än 36 år, avgick med pension;

att Åberg, enär han vid tidpunkten för tillträdet av den ordinarie befattningen redan uppnått 60 års ålder, jämlikt bestämmelserna i reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa ej kunde vinna delaktighet i denna kassa;

att han vid sin död efterlämnade änkan Alma Maria Åberg, född Thulin, vilken är född den 6 april 1863, samt två söner och en dotter;

att sönerna, vilka båda äro gifta, innehava anställning, den ene såsom ritare vid sjökarteverket och den andre såsom banktjänsteman, och att dottern är gift med en lantbrukare;

samt att änkefru Åberg, utöver avkastningen av ett av mannen efterlämnat mindre kapital, ej åtnjuter några inkomster.

Änkefru Åberg har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension med belopp, som skulle hava tillkommit henne, om mannen varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa.

Chefen för rikets allmänna kartverk har tillstyrkt åtgärd för beredande av skälig försörjning åt änkefru Åberg.

Statskontoret har erinrat, att riksdagen i vissa tidigare fall beviljat pension åt änkor efter ordinarie befattningshavare, vilka på grund av inträdd ålder antingen icke alls eller ock endast mot erläggande av betungande retroaktivavgifter kunnat vinna delaktighet i vederbörande änke- och pupillkassa, och har ämbetsverket förklarat sig icke vilja motsätta sig utverkande av pension åt änkefru Åberg. Beträffande pensionens storlek har ämbetsverket ansett sig böra såsom skäligt belopp förorda 660 kronor.

Lika med myndigheterna anser jag, att änkefru Åberg bör komma i åtnjutande av pension. Det av statskontoret föreslagna pensionsbeloppet, 660 kronor, synes mig väl lågt i jämförelse med vad som tidigare plägat tillerkännas efterlevande till tjänstemän i motsvarande ställning. För egen del vill jag förorda, att pensionen bestämmes till 804 kronor för år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

> att f. d. statskartografen Knut Victor Theodor Åbergs änka Alma Maria Åberg, född Thulin, må från och med den 1 februari 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 804 kronor.

11:o.

Förste sektionsingenjören vid statens järnvägsbyggnader Bror Erik Axel Leonard Rönströms änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Rönström var född den 8 april 1873 och avled den 2 februari 1937;

att han under åren 1899—1907 tjänstgjorde såsom stakningsledare, avdelningsingenjör eller arbetschef vid statens järnvägsbyggnader under tillsammans omkring 2 år;

att han från och med den 1 maj 1909 intill sin död — med undantag av tiden 10 oktober 1922—14 februari 1929, varunder han åtnjöt tjänstledighet för uppehållande av befattning såsom arbetschef vid Limedsforsen—Särna järnvägsbyggnad, vilken järnväg efter färdigställandet övertagits av statens järnvägar — tjänstgjorde vid statens järnvägsbyggnader, såsom avdelningsingenjör intill utgången av maj månad 1916, såsom sektionsingenjör under tiden 1 juni 1916—9 oktober 1922 och 15 februari 1929—30 november 1935 samt såsom förste sektionsingenjör under tiden därefter intill sin död;

att Rönström, som sålunda tjänstgjort i statens tjänst omkring 23 år 5

månader, i egenskap av förste sektionsingenjör vid statens järnvägsbyggnader åtnjöt avlöning enligt 27 lönegraden i den i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader intagna löneplanen för fast anställda tjänstemän;

att Rönström såsom anställd vid statens järnvägsbyggnader icke kunde vinna inträde i statens järnvägars änke- och pupillkassa och, enär han avlidit före den 1 juli 1937, icke blivit underkastad allmänna familjepensionsreglementet;

att han vid sin död efterlämnade änkan Stina Margareta Eivor Rönström, född Hallqvist, vilken är född den 22 december 1882, samt fyra vuxna barn, nämligen tre söner och en dotter;

att boupptecknigen efter Rönström utvisade en behållning av omkring 3,580 kronor, varjämte av en av Rönström tecknad livförsäkring ett belopp av omkring 10,000 kronor tillföll änkefru Rönström såsom förmånstagare;

att sönerna, av vilka en är gift och har en minderårig dotter, innehava anställningar med löner av respektive omkring 500, 450 och 440 kronor i månaden;

samt att dottern ännu icke avslutat sin utbildning och saknar inkomst.

Hos Kungl. Maj:t har änkefru Rönström anhållit om vidtagande av åtgärd för beredande av pension åt henne i enlighet med de i allmänna familjepensionsreglementet angivna grunderna.

Järnvägsstyrelsen har tillstyrkt utverkande av pension åt änkefru Rönström till belopp av 1,800 kronor för år och därvid anfört, bland annat, följande:

Rönström ägde för egen del pensionsrätt enligt civila tjänstepensionsreglementet. På grund härav hade änkefru Rönström, därest mannens frånfälle inträffat efter allmänna familjepensionsreglementets ikraftträdande den 1 juli 1937 beträffande statens järnvägars personal, blivit berättigad till pension enligt sistnämnda reglemente. Under förutsättning att, såsom styrelsen anser skäligt, Rönströms anställningstid vid Limedsforsen—Särna järnvägsbyggnad tillgodoräknas såsom tjänstår i pensionshänseende, skulle pension hava utgått till änkefru Rönström med ett grundbelopp av 2,291 kronor jämte därå belöpande rörligt tillägg.

Med hänsyn till att dödsfallet inträffat endast helt kort tid före den tidpunkt, då rätt till familjepension sålunda skulle hava inträtt, och då änkefru Rönström synes vara i behov av understöd, anser styrelsen billighetsskäl tala för, att någon pension beredes henne. Beträffande pensionsbeloppets storlek torde 1,800 kronor kunna anses skäligt.

Statskontoret har i avgivet utlåtande förklarat sig vilja såsom skälig pension föreslå ett belopp av 1,200 kronor eller, alternativt, 1,500 kronor och därvid anfört i huvudsak följande:

Såsom statskontoret i tidigare liknande fall framhållit, anser ämbetsverket billighetsskäl tala för att efterlevande till sådan extra ordinarie tjänsteman, som avlidit efter det att 1936 års riksdag genom antagande av allmänna familjepensionsreglementet medgivit familjepensionsrätt för extra ordinarie tjänstemän men som på grund av att reglementet ännu ej trätt i kraft icke kommit i åtnjutande av dylik rätt, tillerkännes pension av statsmedel.

I enlighet härmed anser sig statskontoret kunna tillstyrka, att pension tillerkännes änkefru Rönström. Med beaktande av den återhållsamhet statsmakterna plägat iakttaga vid beviljande av pensioner i fall av förevarande art lärer emellertid pensionen böra bestämmas till lägre belopp än som skulle följa vid en tillämpning av det nya familjepensionsreglementet. För sin del vill statskontoret som skälig pension föreslå ett belopp av 1,200 kronor eller, om särskild hänsyn anses böra tagas till den ringa behållningen i dödsboet, ett belopp av 1,500 kronor.

Med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter finner jag lika med myndigheterna, att änkefru Rönström bör komma i åtnjutande av pension av statsmedel. Pensionen synes mig böra bestämmas till det av statskontoret i första hand föreslagna beloppet, 1,200 kronor. Jag vill härvid anmärka, att vid den tidpunkt, då statskontoret avgav sitt utlåtande och alternativt ifrågasatte ett pensionsbelopp av 1,500 kronor, slutlig utredning icke förelåg angående ställningen i boet efter Rönström.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

> att förste sektionsingenjören vid statens järnvägsbyggnader Bror Erik Axel Leonard Rönströms änka Stina Margareta Eivor Rönström, född Hallqvist, må från och med den 1 mars 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, uppbära en årlig pension av 1,200 kronor, att utgå av trafikmedel.

12:o.

Banvakten Olof Ernfrid Leonard Björklunds änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Björklund var född den 23 september 1872 och avled den 30 april 1937;

att han den 15 juli 1895 anställdes såsom ordinarie banvakt vid Norra Södermanlands järnväg;

att han i samband med statens övertagande av nämnda järnväg från och med den 1 juli 1931 erhöll anställning vid statens järnvägar såsom ordinarie banvakt, vilken befattning han innehade till sin död;

att han vid sin död efterlämnade änkan Naemi Augusta Björklund, född Bergkvist, vilken är född den 17 maj 1877, samt fem söner, av vilka den yngsta är född år 1919;

att, enär Björklund varit s. k. överårig delägare i understödsföreningen Norra Södermanlands järnvägs pensionskassa, hans efterlevande icke äga rätt till pension enligt för nämnda kassa gällande bestämmelser;

att Björklund ej heller kunnat för sina efterlevande förvärva pensionsrätt i statens järnvägars änke- och pupillkassa;

att boupptecknigen efter Björklund utvisade en behållning av omkring 3,800 kronor;

samt att sönerna, av vilka tre äro gifta, innehava arbetar- eller därmed jämförlig anställning.

Änkefru Björklund har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Järnvägsstyrelsen — som erinrat, att i vissa tidigare likartade fall, senast år 1937, pension beviljats åt änkor efter befattningshavare, vilka i samband med statens övertagande av Norra Södermanlands järnväg övergått i statens järnvägars tjänst — har tillstyrkt beredande av en årlig pension åt änkefru Björklund till belopp av 384 kronor.

Statskontoret har biträtt järnvägsstyrelsens förslag.

Med hänsyn till föreliggande omständigheter anser även jag, att änkefru Björklund bör komma i åtnjutande av pension av statsmedel. Mot det av järnvägsstyrelsen föreslagna pensionsbeloppet har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

> att banvakten vid statens järnvägar Olof Ernfrid Leonard Björklunds änka Naemi Augusta Björklund, född Bergkvist, må från och med den 1 maj 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, uppbära en årlig pension av 384 kronor, att utgå av trafikmedel.

13:o.

F. d. banvakten Johan Emil Thysells änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Thysell var född den 28 juni 1873 och avled den 6 september 1935;

att han den 1 januari 1897 anställdes såsom extra banvakt och den 1 maj 1898 befordrades till ordinarie banvakt vid Norra Södermanlands järnväg;

att han i samband med statens övertagande av nämnda järnväg från och med den 1 juli 1931 erhöll anställning vid statens järnvägar såsom ordinarie banvakt, från vilken befattning han avgick med sjukpension den 30 juni 1933;

att han vid sitt frånfälle efterlämnade änkan Ida Thysell, född Andersson, vilken är född den 12 april 1877, samt tre söner och tre döttrar, vilka samtliga numera uppnått myndig ålder;

att, enär Thysell varit s. k. överårig delägare i understödsföreningen Norra Södermanlands järnvägs pensionskassa, hans efterlevande icke äga rätt till pension enligt för nämnda kassa gällande bestämmelser;

att Thysell ej heller kunnat för sina efterlevande förvärva pensionsrätt i statens järnvägars änke- och pupillkassa;

att boupptecknigen efter Thysell utvisade en behållning av omkring 13,500 kronor, väsentligen placerad i en bostadsfastighet;

att sönerna innehava anställning, en såsom banvakt vid statens järnvägar, en såsom chaufför och en såsom tryckerilärling;

samt att samtliga döttrar äro gifta med personer i arbetarställning.

Änkefru Thysell har i en till Kungl. Maj:t ställd, den 20 oktober 1937 dagtecknad skrift anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Järnvägsstyrelsen har tillstyrkt pension åt änkefru Thysell med 384 kronor för år.

Statskontoret har biträtt järnvägsstyrelsens förslag.

Under hänvisning till det under nästföregående punkt upptagna, med det nu förevarande likartade ärendet förordar jag, att pension utverkas åt änkefru Thysell med det av järnvägsstyrelsen föreslagna beloppet, 384 kronor. Pensionen synes mig skäligen böra utgå från och med den 1 juli 1937.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

> att f. d. banvakten vid statens järnvägar Johan Emil Thysells änka Ida Thysell, född Andersson, må från och med den 1 juli 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, uppbära en årlig pension av 384 kronor, att utgå av trafikmedel.

14:o.

F. d. banvakten Johan Perssons änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Persson var född den 11 maj 1851 och avled den 23 februari 1937;

att han, efter att under tiden 23 september 1876—31 december 1895 innehaft ordinarie anställning vid Landskrona—Ängelholms järnväg, i samband med statens övertagande av den s. k. Västkustbanan, i vilken nämnda järnväg ingick, från och med den 1 januari 1896 övergick till anställning såsom ordinarie banvakt vid statens järnvägar;

att han innehade sistnämnda anställning till den 1 februari 1912, då han avgick på grund av skada, ådragen under tjänstutövning;

att han icke var delägare i någon pensionskassa vare sig i tjänste- eller familjepensionshänseende;

att han från avgången ur statens järnvägars tjänst åtnjöt årligt understöd enligt bestämmelserna i lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada till följd av järnvägs drift;

att han vid sin död efterlämnade änkan Kristina Persson, född Andersdotter, vilken är född den 6 september 1851, men däremot icke några barn;

samt att boupptecknigen efter den avlidne utvisade en behållning av omkring 6,400 kronor.

Järnvägsstyrelsen har — under erinran att riksdagen i ett flertal fall, senast år 1935, beviljat pension åt änkor efter befattningshavare vid statens järnvägar, som i likhet med Persson övertagits från Landskrona—Ängelholms järnväg och icke varit delägare i någon pensionskassa (prop. nr 208/1935, p. 7; bankoutsk. utl. nr 38, p. 16; riksd. skr. nr 174) — hos Kungl. Maj:t hemställt om utverkande åt änkefru Persson av pension till belopp av 384 kronor för år.

Statskontoret har anslutit sig till vad järnvägsstyrelsen föreslagit.

Med biträdande av myndigheternas förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. banvakten vid statens järnvägar Johan Perssons änka Kristina Persson, född Andersdotter, må från och med den 1 mars 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, uppbära en årlig pension av 384 kronor, att utgå av trafikmedel.

15:o.

Biträdande ingenjören vid statens vattenfallsverk Johan Olov Anderssons änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Andersson var född den 30 juli 1873 och avled den 20 juli 1930;

att han från och med den 9 februari 1915 oavbrutet intill sin död eller sålunda omkring 15 $^1/_2$ år var anställd såsom extra tjänsteman vid statens vattenfallsverk;

att han därunder var placerad vid Porjus kraftstation såsom underingenjör intill den 1 juli 1920 och därefter såsom biträdande ingenjör samt även tjänstgjorde som turbininspektör vid andra statens kraftanläggningar;

att han under tiden närmast före dödsfallet åtnjöt avlöning med 556 kronor 50 öre för månad jämte dyrtidstillägg ävensom kallortstillägg med 37 kronor 50 öre för månad;

att han såsom delägare i statens vattenfallsverks pensionskassa för pensionering av icke-ordinarie personal var tillförsäkrad rätt till tjänstepension;

att han i egenskap av extra tjänsteman icke hade möjlighet grunda någon pensionsrätt för sina efterlevande;

att han vid sin död efterlämnade änkan Sigrid Andersson, född Jensen, som är född den 6 oktober 1879, samt tre i äktenskapet födda barn, två söner och en dotter, vilka samtliga numera uppnått myndig ålder;

att boupptecknigen efter Andersson utvisade en behållning å något över 700 kronor;

att enligt under åren 1937 och 1938 utfärdade läkarintyg änkefru Anderssons arbetsförmåga är betydligt nedsatt och att föga sannolikhet föreligger för att hon ånyo skall bliva fullt arbetsför;

att änkefru Andersson, som är medellös, uppehåller sig hos släktingar i Norge;

samt att hennes barn innehava anställningar med blygsamma löneförhållanden och icke kunna verksamt bidraga till hennes försörjning.

Genom beslut den 26 februari 1931 har Kungl. Maj:t funnit av änkefru Andersson gjord ansökning om pension icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. I utlåtande den 26 januari 1931 över denna ansökan hade statskontoret avstyrkt bifall till ansökningen under framhållande, att änkefru Andersson vore frisk och ännu i den ålder, att hon kunde väntas hava möjlighet att med arbete försörja sig under de närmaste åren, varefter hennes barn kunde antagas bliva i tillfälle att bidraga till hennes försörjning.

I skrivelse den 30 december 1937 har nu *vattenfallsstyrelsen* hemställt, att änkefru Andersson måtte komma i åtnjutande av pension med 600 kronor för år, att utgå från och med ingången av år 1938, och därvid anfört i huvudsak följande:

I samband med godkännande vid 1930 års riksdag av allmänna grunder för beviljande av understöd åt efterlevande till vissa statsanställda förutsattes, att från dylikt understöd i allmänhet borde vara uteslutna sådana befattningshavare vid statens järnvägsbyggnader och statens vattenfallsverk, för vilka genom högre löneförmåner beretts särskild kompensation för frånvaron av ordnad familjepensionering. Bankoutskottet har emellertid i utlåtande nr 32, p. 9, vid nämnda riksdag uttalat, att undantag från nu angivna regel bör kunna ske för sådana fall, där särskilt ömmande omständigheter föreligga.

Riksdagen har också i åtskilliga fall under senare år beviljat pension åt efterlevande till befattningshavare, som nyss nämnts. Vattenfallsstyrelsen vill härvid erinra, bland annat, om 1937 års riksdags beslut (prop. nr 241, p. 11; bankoutsk. utl. nr 36, p. 13; riksd. skr. nr 179) angående pension åt förre biträdande ingenjören vid statens järnvägsbyggnader E. A. Nycanders änka.

Vidare får vattenfallsstyrelsen framhålla, att den sjukdom (kräfta), som ledde till Anderssons död, med stor sannolikhet förvärrats av den långvariga verksamheten i Porjus med dess hårda och ansträngande klimat. Vistelsen i Porjus, statens nordligaste kraftstation, där hans färdighet och särskilda sakkunskap hava varit av stort värde, bidrog helt visst dessutom till att för honom minska möjligheten att erhålla rationell vård för sjukdomen.

Med hänsyn till föreliggande ömmande omständigheter är det nu förevarande pensionsärendet enligt styrelsens förmenande att hänföra till sådana undantagsfall, då staten bör träda hjälpande emellan.

Statskontoret har biträtt vattenfallsstyrelsens förslag.

Av utredningen i ärendet torde framgå, att änkefru Anderssons försörjningsmöjligheter på grund av nedsättningen i hennes arbetsförmåga och hennes numera relativt höga ålder, 58 år, avsevärt förminskats, sedan Kungl. Maj:t genom sitt förberörda beslut den 26 februari 1931 lämnade då föreliggande ansökan om pension utan åtgärd. Ej heller synas barnen kunna verksamt bidraga till hennes uppehälle. Med hänsyn till nu förhandenvarande omständigheter anser jag mig kunna tillstyrka, att framställning göres till riksdagen om beviljande av pension åt änkefru Andersson. Beträffande storleken av pensionen vill jag såsom i förevarande fall skäligt belopp föreslå 660 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

> att biträdande ingenjören vid statens vattenfallsverk Johan Olov Anderssons änka Sigrid Andersson, född Jensen, må från och med den 1 januari 1938 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, uppbära en årlig pension av 660 kronor, att utgå av statens vattenfallsverks medel.

16:o.

Bokföraren vid domänverkets industriförvaltning Karl Axel Kjersels änka och barn. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Kjersel var född den 13 mars 1896 och avled den 14 oktober 1937;

att han under tiden 10 oktober 1922—9 december 1934 var anställd såsom bokförare hos dåvarande aktiebolaget Skinnskattebergs såg- och lådfabrik vid det av bolaget ägda Skinnskattebergs sågverk;

att han, sedan Skinnskattebergs sågverk övertagits av domänstyrelsen, från och med den 10 december 1934 intill sin död innehade enahanda anställning vid domänstyrelsens industriförvaltning;

att sistnämnda anställning var förenad med avlöning till belopp av 3,960 kronor för år;

att han vid sin död efterlämnade änkan Frida Sofia Kjersel, född Rossbäck, vilken är född den 23 januari 1895, och dottern Britt Margareta, född den 28 oktober 1935;

att boupptecknigen efter Kjersel utvisade en behållning av omkring 1,500 kronor men att den avlidne härjämte efterlämnade en livförsäkring å 2,000 kronor, till vilken dottern insatts såsom förmånstagare;

samt att änkefru Kjersels arbetsförmåga är nedsatt på grund av ögonsjukdom.

Domänstyrelsen har hemställt om utverkande åt änkefru Kjersel och hennes minderåriga dotter av en i enlighet med bestämmelserna i allmänna familjepensionsreglementet beräknad årlig pension och därvid framhållit, att fråga blivit väckt om ordnande av pensionsrätt för personalen vid domänverkets industriförvaltning men att denna fråga ännu icke vunnit sin lösning.

Statskontoret har anfört, att enär Kjersel sedan år 1922 varit anställd hos enskilt företag, som numera övertagits av domänverket, och då det syntes kunna antagas, att en ordnad pensionering för tjänstemännen vid de av domänverket övertagna industrierna framdeles komme till stånd, statskontoret ej ville motsätta sig, att Kjersels efterlevande tillerkändes något understöd. I anslutning härtill har statskontoret föreslagit, att åt änkefru Kjersel måtte beviljas en pension av 600 kronor för år samt att uppfostringsbidrag måtte få utgå till makarnas minderåriga dotter med 300 kronor för år.

Med biträdande av statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

> att bokföraren vid domänverkets industriförvaltning Karl Axel Kjersels änka Frida Sofia Kjersel, född Rossbäck, och makarnas minderåriga dotter Britt Margareta må från och med den 1 november 1937 uppbära, änkan en årlig pension av 600 kronor under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, samt dottern ett årligt uppfostringsbidrag å 300

kronor till och med utgången av det kalenderår, varunder hon uppnår 18 års ålder, skolande såväl pensionen som uppfostringsbidraget utgå av statens domäners fond.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—16:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

R. Borgström.

387606. Stockholm, Isaac Marcus Boktryckeri-Aktiebolag, 1938.